

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ МИСТЕЦТВ І КУЛЬТУРИ

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН

П Р О Г Р А М А

для музичних вузів із спеціальності

" ДИРИГУВАННЯ "

Київ - 1994

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
РЕСПУБЛІКАНСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ МИСТЕЦТВ І КУЛЬТУРИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН

П Р О Г Р А М А

для музичних вузів із спеціальності

" ДИРИГУВАННЯ "

Київ - 1994

Укладач Добровольський П. Г., доцент Донецької державної консерваторії ім. С. С. Прокоф'єва

Рецензенти Дженнов В. А., професор Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського

Мірошнікова А. А., професор Харківського державного інституту мистецтв ім. І. П. Котляревського

Відповідальний за випуск Волохонич В. І.

Редактор Гудзенко А. В., доцент Донецької державної консерваторії ім. С. С. Прокоф'єва, кандидат мистецтвознавства

Обсяг:

на денному відділенні - 36 годин
на заочному відділенні - 16 годин
Заняття лекційні

ПОЯСНУВАЛЬНА ЗАПИСКА

Формування і виховання музиканта вищої кваліфікації - процес досить складний, багатоплановий, багатоблакий. Особливо це стосується професії "Диригент хору", яка виділяється своєю багатопрофільністю, тому що випускники диригентсько-хорових відділень стануть не тільки хормейстерами або керівниками професійних, самодіяльних та навчальних хорів, але й викладачами дисциплін хорового циклу музичних та педагогічних училищ, училищ мистецтв та культури, де можуть викладати: диригування, аранжування, хорознавство, хорову літературу та інше. Така різноманітність видів діяльності випускників диригентсько-хорових відділів вузів висуває досить високі вимоги у підготовці фахівців хорового мистецтва. Але, крім глибоких професійних знань, вони повинні володіти також передовими методами навчання. У вирішенні цих завдань важливе місце відводиться предмету "Методика викладання хорових дисциплін", який дає можливість визначити кваліфікацію випускника не і як викладача. Крім того, він дає основні знання про зміст, організацію, форми та методи ведення того чи іншого предмета спеціального курсу на хорових відділеннях музичних училищ, теоретичні основи викладання та шляхи їх практичного втілення. Важливою частиною цього курсу є ознайомлення студентів з методичними та навчальними посібниками з питань хорової освіти.

"Методика викладання хорових дисциплін" - предмет, який синтезує всі дисципліни спеціального циклу. Тому, читаючи його, викладачу необхідно акцентувати увагу на їх взаємозв'язок.

Теоретичні положення та найбільш поширені й апробовані методи викладання тих чи інших предметів повинні закріплюватися студентами під час педагогічної практики, яка провадиться після закінчення лекційного курсу у наступному семестрі на базі сектора педагогічної практики вузу, музичного та педагогічного училищ, училища культури

У зв'язку з тим, що предмет "Методика викладання хороших дисциплін" передбачає підготовку майбутніх викладачів середніх навчальних закладів, вести його може викладач, який має достатній досвід викладання спеціальних хороших дисциплін (перш за все в музичному училищі), тому що теоретичні положення повинні бути підтвержені рекомендаціями та прикладами з особистої роботи. Іноколи викладач, що веде цей предмет, може запрошувати до занять педагогів тієї чи іншої спеціальності, досвідчених викладачів музичного училища, інших фахівців хорошого мистецтва.

Заняття проводяться у вигляді лекцій та семінарів. На лекціях студентам даються основні знання з дисциплін, що вивчаються у тісному зв'язку теорії з практикою. У зв'язку з тим, що кількість годин, відведених на предмет (згідно навчального плану), значно обмежена, студентам потрібно планувати певний обсяг самостійної роботи із спеціальною літературою.

Семінари - це своєрідний контроль засвоєння знань. Тому їм повинно приділятися більше уваги. Крім того, семінари сприяють розвитку самостійної думки студентів. На семінарах можуть розглядатися матеріали лекцій, проблемні теми, а також методичні питання, які потребують більш докладного та уважного розгляду. Велику увагу на семінарах треба приділяти навчальній та методичній літературі, в обговоренні якої повинні брати участь усі студенти. Семінар - бесіда, дискусія або виступи студентів з невеликими повідомленнями, які потім доповнюються і обговорюються іншими учасниками семінару, дають можливість урізноманітнювати форми роботи.

На семінарах обговорюються індивідуальні робочі плани та календарно-тематичні плани з різних хороших дисциплін, які студенти виконують як домашні завдання. Це можуть бути підготовані конспекти лекцій, які студенти будуть читати на практиці в музичному або педагогічному училищі, училищі культури.

На заочному відділенні ведення "Методики викладання хороших дисциплін" має деякі особливості, в зв'язку з тим, що більшість студентів - це практики, які мають вже певний досвід викладацької роботи. Тут підвищується роль семінарів, на що відводиться не менш половини годин, запланованих на цей предмет.

Підсумком перевірки знань студентів є іспит, на якому студент зобов'язаний відповісти на одне теоретичне питання і проаналізувати один з навчально-методичних посібників з предметів, що вивчаються у курсі або зробити огляд навчально-методичної літератури з того чи іншого предмета. При виставленні оцінки треба враховувати якість участі студента в семінарах та виконання практичних письмових робіт на протязі семестру.

ПРИБЛИЗНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ № тем	Назва розділів і тем	Кількість годин			
		денне навчання		заочне навчання	
		лекції	семінари	лекції	семінари
	Розділ I.				
1.	Вступ. Основні методичні положення курсу "Методика викладання хорових дисциплін".	2		1	
	Розділ II.				
2.	Планування навчальної роботи та контроль засвоєння знань.	1		1	
	Розділ III. Індивідуальні форми навчання.				
3.	Методика викладання курсу "Диригування".	5	2		2
4.	Методика викладання курсу "Читання хорових партитур".	2	1		
5.	Методика викладання курсу "Хорове аранжування".	2	1		
	Розділ IV. Колективні форми навчання.				
6.	Методи організації роботи хорового класу.	2	1		2
7.	Методи організації та ведення практики роботи з хором.	1			
8.	Методи організації роботи з вокальним ансамблем.	1	1		
9.	Форми і методи викладання лекційних курсів.	2			
10.	Методика викладання курсу "Хороведство та методика роботи з хором".	2	1		
11.	Методика викладання курсу "Хорова література".	2	1		
12.	Методика викладання курсу "Методика музичного виховання".	2	1		
13.	Практика в загальноосвітній школі.	1			
14.	Методика викладання курсу "Історія хорового виконавства".	1	1		
	Разом:	26	10	12	4
	Усього:		36		16

ЗМІСТ КУРСУ

Розділ I

Тема 1. ВСТУП. ОСНОВНІ МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ КУРСУ
"МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН"

Значення хорового мистецтва у духовному житті народу, його велика і важлива роль у музично-естетичному вихованні.

Багатопрофільність професії "Диригент хору" та різноманітність видів діяльності випускників диригентсько-хорових відділів музичних вузів.

Місце і значення курсу "Методика викладання хорових дисциплін" у спеціальному циклі диригентсько-хорових дисциплін та підготовні майбутніх фахівців хорового мистецтва до самостійної практичної роботи.

Спрямо: нність курсу "Методики" на засвоєння студентами теоретичних основ та положень, які допоможуть їм оволодіти темами викладання того чи іншого предмета.

Система середньої та вищої музичної освіти в нашій країні. Спадкоємність у викладанні дисциплін диригентсько-хорового циклу в музичному училищі та музичному вузі.

Перелік дисциплін, які входять до курсу "Методика викладання хорових дисциплін".

Перелік та обсяг навчально-методичної літератури з курсу "Методика викладання хорових дисциплін" з характеристик новітнього посібника.

Розділ II

Тема 2. ПЛАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА КОНТРОЛЬ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ

Значення планування в організації навчального процесу. Означення з навчальними планами диригентсько-хорового відділу музичного училища. Планування роботи з окремих дисциплін.

Принципи складання календарних планів з лекційних курсів, відповідність тематичним планам навчальних програм, раціональний розподіл навчального матеріалу за семестрами, визначення змісту та часу проведення семінарських, практичних та контрольних занять.

Складання календарно-тематичних планів.

Принципи складання індивідуальних планів з диригування, читання хороших партитур і аранжування: відповідність вимогам навчальних програм, вибір репертуару, характеристика його художнього рівня, кількісний обсяг, врахування індивідуальних особливостей студентів і т. п.

Контроль засвоєних знань. Система контролю і його виховне значення у навчальному процесі. Функції контролю. Форми контролю.

Поточний контроль і його значення у визначенні якості засвоєння знань на різних етапах навчання. Методи поточного контролю: систематичне усне опитування, домашні завдання, контрольні письмові роботи, вікторини.

Підсумковий контроль - важливий фактор навчального процесу або його частини. Його значення і роль у осмисленні та закріпленні одержаних знань, Підсумкові контрольні уроки, заціки та іспити. Методика їх проведення. Державні іспити та їх значення.

Організація контролю.

Оцінка навчальної роботи, знань, умінь і навичок студентів.

Критерії оцінки знань студентів.

Розділ III

ІНДИВІДУАЛЬНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Тема 3. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ "ДИРИГУВАННЯ"

Основи психології диригентської професії. Значення курсу "Диригування" у фаховій підготовці диригента хору.

Диригування - один з найбільш складних видів виконавського мистецтва, головний предмет диригентського циклу, який у тісному взаємозв'язку з іншими дисциплінами, формує творчу індивідуальність диригента хору.

Провідна роль викладача за фахом у навчанні професійних навичок у моральному вихованні особистості. Творча атмосфера в класі - запорука успішної роботи студентів. Етика взаємовідношень викладача із студентом. Авторитет викладача, його професійні та особисті якості.

Характеристика програми з "Диригування" для музичних училищ, (програми вимоги).

8

Індивідуальні робочі плани студентів з диригування. Виявлення головних задач роботи на протязі навчального року, плансмірний і цілеспрямований розвиток музичних та диригентських здібностей, подолання недоліків, що можуть бути у загальній та музичній підготовці.

Методи відбору репертуару для роботи в класі з диригування. Вимоги до хороших творів - висока художня цінність, різноманітність за жанрами, стилями, змістом та характером, видами і типами хору, технічними прийомами.

Основні методичні положення викладання диригування. Найбільш важливе значення початкового етапу навчання диригування. Методика становлення диригентського апарату, роботи над його м'язовою свободою.

Основні положення техніки диригування. Поступовість та послідовність у розширенні кола технічних прийомів диригування, засоби їх закріплення. Необхідність осмислення студентами значення диригентської техніки, оволодіння якою не є самоціллю, а засобом втілення художньо-виконавських завдань.

Відмінність диригування від тактування. Диригентські схеми та послідовність їх вивчення.

Методика вивчення хорошої партитури (вдома).

Методика проведення перших занять з диригування.

Структура уроку з диригування, методи його організації та проведення, чергування різних видів діяльності (диригування, гра партитури на фортепіано, спів голосів, акордів, читання з листа та інше), їх тимчасове співвідношення на різних етапах навчання. Зміст усного та письмового аналізу творів, що диригуються.

Важливість набуття вірної методики для відроблення диригентських рухів у залежності від характеру звуковедення (*legato*, *non legato*, *staccato*).

Виховання навичок диригування уявним хором та реальним його звучанням на фортепіано.

Можливість використання на уроках фонограм творів, що диригуються, для формування у студентів уявлень про реальне звучання хору, його виконавські особливості; відеоапаратури та інших технічних засобів.

Методика навчання більш складним елементам диригентської техніки, прийомам виразного художнього виконавства на старших курсах.

9

Роль спеціальних вправ у рішення різних технічних завдань. Робота в класі з метрономом та камертоном.

Виразне значення жесту, його доцільність, економічність, точність.

Аналіз програми з диригування за курсами. Характеристика навчально-методичної літератури з питань диригування, хрестоматій, збірок хорових творів, які найчастіше використовуються у навчальній практиці.

Методика проведення іспитів з диригування. Письмові анотації хорових творів. Критерій оцінки. Методика організації та проведення Державного іспиту з диригування.

Міжпредметні зв'язки у комплексному вихованні хормейстера.

Практичні роботи:

- складання індивідуальних планів студентів з диригування;
- складання приблизних програм для заліків та іспитів;
- методичні розробки уроків з диригування;
- огляд та обговорення навчально-методичної літератури.

Тема 4. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ " ЧИТАННЯ ХОРОВИХ ПАРТИТУР "

Місце курсу " Читання хорових партитур " у циклі спеціальних дисциплін, його цілі та завдання, серед яких: прищепити студентам навички виконання на фортепіано хорових партитур різних стилів і жанрів, без супроводу і з супроводом, навчити вільно орієнтуватися у хоровій партитурі, читати з листа твори різного ступеня складності.

Характеристика програми курсу " Читання хорових партитур " для музичних училищ.

Методика організації і проведення занять з читання хорових партитур, їх зміст, особливості структури, різноманітність видів діяльності на уроці.

Принципи добору репертуару, складання індивідуальних планів відповідно вимогам програми з урахуванням ступеня володіння студентом фортепіано, ознайомлення з кращими зразками народної творчості, творами вітчизняної та світової музично-хорової класики, сучасних композиторів.

Методи роботи над партитурами різних видів і типів хору. Систематичність і послідовність в ускладненні побудови хорових партитур, які вивчаються.

Прийоми оволодіння андікатурою та педалізацією в партитурах без супроводу. Особливості виконання партитури на фортепіано - максимальна наближеність до звучання хору. Спів голосів з виконанням партитури на фортепіано, спів без супроводу, перехід з одного голосу на інший, розвиток "внутрішнього" слуху.

Особливості роботи над партитурою з інструментальним супроводом. Навички об'єднання хорової партитури і супроводу, прийоми спрощення його фактури. Виховання почуття ансамблю у виконанні партитури хору разом з викладачем, який грає супровід.

Методи набуття навичок читання партитур " з листа ": попередній (зорючий) аналіз партитури, виявлення особливостей фактури, ритмічні ускладнення, виховання навички заглядати вперед та водночас охоплювати поглядом вертикальну та горизонтальну структуру партитури та інше.

Методи транспонування хорових партитур та читання хорових партитур у старовинних дзюках " до ".

Огляд та характеристика навчально-методичної літератури і хрестоматій з читання хорових партитур.

Методи контролю оволодіння навичок читання хорових партитур.

Практичні роботи:

- складання індивідуальних планів з читання хорових партитур для студентів музичних училищ з урахуванням володіння фортепіано;
- написання методичних розробок уроку з читання хорових партитур;
- огляд та обговорення навчально-методичних посібників і хрестоматій.

Тема 5. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ " ХОРОВЕ АРАНЖУВАННЯ "

Цілі і завдання курсу " Хорове аранжування " - предмет, який має важливе значення у подальшій практичній роботі майбутніх диригентів. Вміння у кожному конкретному випадку пристосувати хор до партитури до того чи іншого колективу або перекласти твір, написаний для голосу з інструментальним супроводом, - проблема, з якою керівники хорових колективів постійно зустрічаються у повсякденній роботі

Характеристика і аналіз програми "Хорове аранжування" для музичних училищ.

Методи ведення курсу: подача теоретичних відомостей про перекладення того чи іншого виду; знайомство з різними типами хорового письма на основі аналізу хорових творів. Принципи відбору творів для аранжування.

Основна форма занять - індивідуальна; можливість використання групових занять на початку курсу для повідомлення основних положень.

"Хорове аранжування" - дисципліна творча, яка потребує ретельного аналізу і вивчення хорової партитури, інструментального супроводу, творчої фантазії. Оволодіння різними прийомами аранжування може бути лише у тісному зв'язку із спеціальними і музично-теоретичними дисциплінами. Особливо важливим в цьому випадку слід вважати зв'язок "Аранжування" з "Гармонією", яка озброє теоретичними знаннями, необхідними студентам в оволодінні аранжуванням, а також і з "Хоровим класом", який дає можливість озвучувати аранжировки, зроблені студентами. Підвищує їх зацікавленість цієї дисципліною, а в інших випадках сприяє формуванню творчого обличчя студента, який бажає присвятити себе композиції у галузі хорової музики.

Огляд та рекомендації літератури і навчально-методичних посібників з курсу "Хорове аранжування".

Р о з д і л . І V

КОЛЕКТИВНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Тема 6. МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ХОРОВОГО КЛАСУ

Видільна роль хорового класу в складному процесі навчання хормейстера-фахівця. У циклі спеціальних дисциплін музичного закладу "Хоровий клас" - це творча лабораторія, де майбутній диригент хору одержує професійну підготовку як хормейстер і співак, освоює різноманітність хорової культури.

Методи організації навчального хору або кількох хорів, в залежності від складу студентів - жіночого або мішаного, жіночого і мішаного.

Структура занять навчального хору, зміст цих занять. Планування роботи хорового класу. Принципи підбору репертуару в залежності від навчальних та виховних завдань, а також технічних та виконавських можливостей хору. Необхідність присутності у репертуарі творів різних за стилями і жанрами; перевага творів для хору без супроводу.

Діяльність хору в учбовому закладі та за його межами.

Значення репетиційної роботи, методи її організації. Вокально-хорові вправи, їх місце в роботі хорового класу. Вміння чисто інтонувати, чути чи вірно співає хор. Участь у всіх видах творчої та виробничої роботи хорового класу, допомагають студентам на практиці досягнути закономірності складного процесу становлення виконавської майстерності.

Виховне значення концертних виступів хору, організація концертних виступів, принципи складання програм концертів.

Вимоги до керівника хорового класу, його роль у вихованні хорового колективу.

Методи організації і проведення заліку з хорового класу.

Взаємозв'язок хорового класу з предметами спеціального і музично-теоретичного циклів. Оволодіння комплексом цього взаємозв'язку дасть можливість студенту послідовно застосовувати його у ході репетиційної роботи з хором та концертних виступах, де відпрацьовуються і удосконалюються різні прийоми диригентської техніки і виконавські навички, набуті на індивідуальних заняттях з диригування.

Практичні роботи:

- складання програм до Державних іспитів;
- складання концертних програм навчального хору.

Тема 7. МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ РОБОТИ З ХОРОМ

Місце і значення практики у фаховій підготовці майбутнього хормейстера. Цілі і задачі цього виду навчальної діяльності студента.

Аналіз програми для музичних училищ.

Організація і місце проведення практики.

Види практики: спостереження - відслідкування роботи професій-

них хорів; асистентська – практика роботи з самодіяльними хорами, якими керують викладачі; активна – практика з навчальним хором диригентсько-хорового відділу музичного училища або самодіяльними хорами, якими керують самі студенти.

Методи керівництва і ведення практики. Організація усіх видів практики – завідуючий сектора практики. Керівник практики з навчальним хором – керівник хорового класу училища, з самодіяльним хором – викладач з фаху.

Методи вивчення хорових творів з навчальним хором училища.

Підсумок практики з навчальним хором – академічний концерт. Підготовка студента-практиканта до виступу у концерті (психологічний настрій, поведінка на сцені, зовнішній вигляд). Сумісне обговорення керівника практики з учасниками хору процесу роботи і виступу практиканта.

Практика роботи з самодіяльним хором – виявлення організаторських і творчих здібностей, повної самостійності. Становлення професійної майстерності студента – виступ його зі своїм самодіяльним хором у концерті. Методи роботи з самодіяльним хором.

Ведення щоденників з практики. Складання звіту. Критерій оцінки за практику.

Тісний взаємозв'язок практики роботи з хором з усіма предметами спеціального диригентсько-хорового циклу.

Тема 8. МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ВОКАЛЬНИМ АНСАМБЛЕМ

Вокальний ансамбль – популярний вид сучасної естради, жанр музичного мистецтва, який дуже швидко реагує на всі важливі події сучасності.

Значення і необхідність даного виду вокально-хорової діяльності на сучасному етапі.

Різноманітні вокальні ансамблі – творчі колективи, які здобули значне поширення не тільки в професійному, але і в самодіяльному естрадному мистецтві, ансамблі, які відрізняються манерами виконання, специфікою жанра та репертуаром (народні, академічні, джазові).

Методи організації та роботи з різними за складом ансамблями по типу і виду (однорідні: дитячі, жіночі, чоловічі; мішані; тріо, квартети, квінети, секстети та інші).

Специфіка репертуару та методи роботи по вивченню творів

різних за жанрами, а саме і та з інструментальним супроводом.

Практична робота:

– складання концертних програм для різних за складом вокальних ансамблів.

Тема 9. ФОРМИ І МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ЛЕКЦІЙНИХ КУРСІВ

Методика проведення групових занять. Різні форми організації навчальної діяльності середніх навчальних закладів. Одна з них – груповий урок. Типи уроків. Найбільш поширені й корисні це:

Урок пояснювання навчального матеріалу

Урок формування і закріплення умінь і навичок

Урок контролю, перевірки і оцінки знань студентів

Комбінований урок – найбільш традиційний з усіх типів, тому що в його структурі – всі етапи вивчення навчального матеріалу. Частиною цього уроку є лекція.

Лекція як метод навчання і виховання. Загальна характеристика лекційного методу. Типи лекцій: навчально-програми, ввідні, оглядові, установчі. Форми лекційного методу: лекція-монолог, лекція-бесіда, яка має найбільшу перевагу в середніх навчальних закладах. Зміст лекції. Вимоги до змісту. Мова лекції.

Структура лекції: вступ, основний розділ та завершення. Рівномірність розподілу матеріалу. Взаємозв'язок змісту і структури лекції, їх залежність від цілей і задач лекції та її теми.

Методи викладання лекції: словесний переказ, використання наочних приладь.

Підготовка конспекту лекції. Конспектування лекції студентами, найбільш раціональні способи конспектування.

Ораторське мистецтво викладача – важливий компонент лекторської майстерності.

Семінари, їх навчальне і виховне значення, цілі і функції. Форми проведення семінарів.

Місце, значення і задачі вивчення методичної літератури на семінарах.

Методи проведення семінарських занять. Роль викладача в процесі ведення семінару: керування ходом та спрямованість обгово-

рення, активізація роботи студентів, висновки та інше. Критерій оцінки виступів студентів.

Тема ІО. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ " ХОРОВИЗНАВСТВО І МЕТОДИКА РОБОТИ З ХОРОМ "

" Хоровизнавство і методика роботи з хором " - один із головних предметів диригентсько-хорового циклу. Основа його викладання - найбільше наближення теоретичних положень до практики хорового виконавства.

Значення курсу " Хоровизнавство " в професійній підготовці хормейстерів. Цілі і задачі курсу.

Характеристика програми курсу " Хоровизнавство " для музичних училищ.

Основний метод викладання курсу - лекційний. Зміст і структура лекційних занять. Використання музично-ілюстративного і наочного матеріалу. Вивчення спеціальної літератури на лекціях. Взаємозв'язок курсу з хоровим класом, виконавською практикою, а також з предметами спеціального і музично-теоретичного циклів.

План аналізу хорових партатур. Коло питань цього аналізу.

Враховуючи те, що майбутній хормейстер у своїй подальшій роботі, перш за все, буде спілкуватися з самодіяльними хорами (дитячими і дорослими), більше уваги треба приділяти організаційним та методичним основам роботи з цими хорами. Зміст і послідовність хорової репетиції.

Практичні заняття, їх зміст і значення у викладенні курсу.

Семинарські заняття, їх зміст, головні цілі і функції, методи їх організації та проведення.

Форми контролю за засвоєнням знань: поточний - перевірка теоретичних знань на кожному курсі, підсумковий - контрольний урок по закінченні курсу, Державний іспит з предмету " Основи педагогічної майстерності " куди входять питання з курсу " Хоровизнавство і методика роботи з хором ".

Практичні роботи:

- складання календарно-тематичних та поурочних планів з курсу;
- підготовка конспектів лекцій;
- складання білетів до Державного іспиту;
- огляд методичної і хоровизнавчої літератури.

Тема ІІ. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ " ХОРОВА ЛІТЕРАТУРА "

Значення курсу " Хорова література " у творчо-виконавській діяльності майбутніх диригентів хору. Цілі і задачі курсу: ознайомлення і вивчення кращих зразків вітчизняної та світової хорової літератури різних епох, стилів і жанрів, з важливими явищами у розвитку хорової літератури, виїзні розомратися в художніх цінностях творів, що вивчаються.

На сучасному етапі особливо актуальним і відповідальним стає наукове осмислення хорової спадщини української музики. Тому особлива увага приділяється курсу " Українська хорова література ", який за новим навчальним планом відокремлюється у самостійний предмет. Він допоможе виконавцю найбільш глибоко збагнути складний процес художньої інтерпретації творів не тільки української хорової класики, але й сучасних композицій.

Характеристика програм курсу " Хорова література " для музичних училищ.

Методи і форми викладання курсу. Основний метод - лекційний чергується з вокально-хоровим та виконавським аналізом хорових творів. Насиченість лекцій музичним матеріалом, наявність нотного і ілюстративного матеріалу. Прослуховування творів з короткими анотаціями викладача. Допільність озвучування нескладних хорових творів студентами.

Значення самостійної роботи з матеріалом курсу: читання спеціальної літератури, прослуховування та аналіз хорових творів.

Методи організації і проведення семінарів. Виступи на них студентів з короткими доповідями, підготованими самостійно.

Контрольні заняття. Зміст контрольних занять. Різні форми контрольних занять: вікторина, тести, кросворди тощо. Поточний контроль засвоєння знань - опитування на кожному занятті. Підсумковий контроль - іспит по закінченні курсу.

Методи підготовки і проведення іспитів з хорової літератури. Складання екзаменаційних білетів.

Практичні роботи:

- складання календарно-тематичних планів з курсу;
- огляд навчально-методичної літератури;
- розробка плану уроку по одній з тем курсу.

Тема 12. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ Ч МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Значення курсу "Методика музичного виховання" як профільованого у циклі спеціальних дисциплін диригентсько-хорового відділу музичного училища, підготовки фахівців хорового мистецтва, майбутніх вчителів загальноосвітніх шкіл. Цілі і задачі курсу. Посилення теоретичних освід музичного виховання і дитячого хорового виконавства з різними формами і методами практичної роботи з дітьми як на уроках музики, так і в позакласній, позашкільній роботі.

Характеристика програми, програмні вимоги курсу.

Форми і методи викладання курсу - лекції і семінари, практичні і контрольні заняття, практикум. Переважання лекцій-бесід з використанням значної кількості наочного та музично-ілюстративного матеріалу. Тісний взаємозв'язок курсу з іншими дисциплінами спеціального циклу, а також психологією, педагогікою, практикою. Необхідність відвідування уроків музики у школі, репетицій та інших форм роботи з музичного виховання дітей з наступним їх обговоренням.

Роль викладача, який веде курс "Методики" у вихованні у студентів інтересу до професії вчителя музики.

Методи організації проведення практичних занять, їх роль у закріпленні теоретичних знань.

Практикум - репетиція уроку музики або його частини, яка проводиться по чергово усіма студентами групи із своїми однокурсниками. Важливе значення практикуму у підготовці студентів до самостійної роботи в школі. Методи проведення практикуму. Роль викладача у підготовці студентів до практикуму.

Семінари. Їх зміст. Переважання семінару-бесіди. Методи його організації та проведення.

Контрольні заняття. Поточний контроль - перевірка засвоєних теоретичних знань та оволодіння практичними навичками (зміння розопізувати хор, перевірити музичні дані учнів, робити анотації ліричного репертуару та інше). Підсумковий контрольний урок по закінченні курсу; державний іспит з предмету "Основи педагогічної майстерності", складання білетів до нього, особливості їх структури, пов'язані з узагальненням двох спеціальних дисциплін в одному вивченні: "Методика музичного виховання" і "Хорове виконавство та методика роботи з хором".

Практичні роботи:

- складання календарно-тематичних планів з курсу;
- огляд навчально-методичної літератури.

Тема 13. ПРАКТИКА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Значення шкільної практики в підготовці студентів до подальшої самостійної роботи на посаді вчителя музики та керівника дитячого хору.

Організація і місце проведення практики: базова школа, де є всі умови проведення уроків музики (кабінет, його устаткування з фортепіано та іншими наочними та навчальними посібниками).

Зміст практики, який визначається, перш за все, програмою музики для загальноосвітніх шкіл. Складання календарно-тематичних та поурочних планів згідно програми.

Вміння розподілити навчальний час на окремі види роботи на уроці, підготувати навчальні та наочні посібники, технічні засоби навчання.

Види практики: спостереження, асистентська, активна.

Методи керівництва: керівник практики - викладач, який веде курс методики або досвідчений консультант. Його роль у створенні умов проведення практики. Головні завдання керівника практики - надання методичної та практичної допомоги практикантам у набутті навичок педагогічної, виховної та організаційної роботи у школі. Після кожного уроку можуть бути аналіз, визначення помилок та недоліків у його проведенні практикантом.

Форми контролю. Оцінка кожного уроку - поточний контроль, залік, на якому практиканти проводять контрольний урок або виступ хору - підсумковий контроль.

Ведення щоденників, в яких керівник практики фіксує всі свої зауваження.

Тема 14. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ "ІСТОРІЯ ХОРОВОГО ВИКОНАВСТВА"

Місце і значення курсу у формуванні професійного світогляду майбутніх диригентів хору. Головна мета курсу - ознайомлення студентів з історією хорового виконавства у контексті розвитку хорового мистецтва, розширення їх професійного світогляду, пробудження інтересу до вивчення цього предмету.

До теми: " Вступ.Основні методичні положення курсу
" Методика викладання хорових дисциплін "

- Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования. - М.: Музыка, 1969.
- Асафьев Б. О хоровом искусстве. - Л.: Музыка, 1980.
- Добровольская Н. Вступительная статья в кн. Я. Г. Медвиль " Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин ". - М.: Музыка, 1978.
- Егоров А. Очерки по методике преподавания хоровых дисциплин. - Л.: Музгиз, 1958.
- Казачков С. О дирижерско-хоровой педагогике. В кн.: Музыкальное исполнительство. Вып. 6. - М.: Музыка, 1970.
- Коловский О. Вступительная статья в кн. К. А. Ольхов " Вопросы теории дирижерской техники и обучения хоровых дирижеров " - Л.: Музыка, 1979.
- Могучее средство воспитания. Сб. статей / Под ред. П. Левандо. - Л.: Музыка, 1978.
- Ольхов К. А. Вопросы теории дирижерской техники и обучения хоровых дирижеров. - Л.: Музыка, 1979.

До теми: " Планування навчальної роботи " та
" Форми і методи викладання лекційних курсів "

- Алексеев М. Как читать лекции в разных аудиториях. - М.: Просвещение, 1979.
- Баранов С., Сладостина В. Педагогика. - М.: Просвещение, 1986.
- Вопросы методики преподавания дирижерско-хоровых дисциплин в вузе культуры: Сб. статей / Под ред. П. Левандо. - Л.: Музыка, 1982.
- Егоров А. Очерки по методике преподавания хоровых дисциплин. - Л.: Музгиз, 1958.
- Медвиль Я. Г. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. - М.: Музыка, 1978.
- Рувинский Л., Кобыляцкий И. Основы педагогики. - М.: Просвещение, 1985.

До теми: " Методика викладання курсу " Дирижування "

- Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования. - М.: Музыка, 1969.
- Анисимов А. Дирижер-хормейстер. - Л.: Музыка, 1976.

Характеристика програми курсу, в якому в історичній послідовності розкриваються основні етапи вітчизняного та світового хорового мистецтва.

Форми і методи викладання курсу. Основний метод - лекційний чергується з використанням технічних засобів (відео-, аудіо-і фонозаписів видатних хорових колективів та творчої діяльності відомих хорових диригентів) у відповідності до тематики лекцій курсу.

- Безбородова Л. Дирижирование. - М.: Просвещение, 1990.
- Вуд Г. О дирижировании. - М.: Музгиз, 1958.
- Дирижерское исполнительство. Ред. - сост. Л. Гинзбург. - М.: Музыка, 1975.
- Егоров А. Очерки по методике преподавания хоровых дисциплин. - Л.: Музгиз, 1958.
- Еремиаш О. Практические советы по дирижированию. - М.: Музыка, 1964.
- Иванов-Радкевич А. О воспитании дирижера. - М.: Музыка, 1979.
- Казачков С. Дирижерский аппарат и его постановка. - М.: Музыка, 1967.
- Кан Э. Элементы дирижирования. - Л.: Музыка, 1980.
- Кацштейн М. Вопросы дирижирования. - М.: Музыка, 1972.
- Колесса М. Основы техники дирижирования. - К.: Музична Україна, 1973.
- Копман Р. Виховання диригента: психологічні особливості. - К.: Музична Україна, 1986.
- Малько Н. Основы техники дирижирования. - М.-Л.: Музыка, 1965.
- Медвиль Я. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. - М.: Музыка, 1978.
- Нусин И. Техника дирижирования. - Л.: Музыка, 1967.
- Нусин И. О воспитании дирижера. - Л.: Музыка, 1987.
- Мюш Ш. Я - дирижер. - М.: Музыка, 1965.
- Ольхов К. Вопросы теории дирижерской техники и обучения хоровых дирижеров. - Л.: Музыка, 1979.
- Пазовский А. Записки дирижера. - М.: Музыка, 1976.
- Поляков О. Язык дирижирования. - К.: Музична Україна, 1987.
- Разумный І. Посібник з диригування. - К.: Музична Україна, 1968.
- Рождественский Г. Дирижерская амплитуда. - Л.: Музыка, 1974.
- Сивизьянов А. Проблема мышечной свободы дирижера хора. - М.: Музыка, 1983.
- Хайкин Б. Беседы о дирижерском ремесле. - М.: Музыка, 1984.

До теми: " Методика викладання курсу " Читання хорових партитур "

- Андреева Л., Попов В. Хрестоматія по читанню хорових партитур. Вип. I-III. - М.: Музыка, 1968-1977.
- Егоров А. Очерки по методике преподавания хоровых дисциплин. - Л.: Музгиз, 1958.
- Коломієць А., Пашенко В., Тіхова Є. Курс читання хорових партитур. - К.: Музична Україна, 1977.
- Медвиль Я. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. - М.: Музыка, 1978.

- Петрунов О. Хрестоматія з читання хорових партитур. - К.: Музистенто, 1963.
- Полтавцев И., Светозарова М. Курс чтения хоровых партитур. - М.: Музыка, 1964, 1965.
- Тевлин Б. Хрестоматія по читанню хорових партитур. - М.: Музыка, 1983.
- Медков Н. Хрестоматія по читанню хорових партитур. - Л.: Учпедгиз, 1963.

До теми: " Методика викладання курсу " Хорове аранжування "

- Березин А. Переложение музыкальных произведений для детского хора. - Л.- М.: Просвещение, 1965.
- Вахняк Є. Хорове аранжування. - К.: Музична Україна, 1977.
- Горохов П., Загребский Д. Хорове аранжування. - К.: Музична Україна, 1978.
- Егоров А. Основы хорового письма. - М.: Искусство, 1939.
- Егоров А. Очерки по методике преподавания хоровых дисциплин. - Л.: Музгиз, 1958.
- Ивакин М. Хоровая аранжировка. - М.: Музыка, 1980.
- Ленский А. Искусство хоровой аранжировки. - М.: Музыка, 1980.
- Лиценко И. Практическое руководство по хоровой аранжировке. - М.: Музыка, 1965.
- Медвиль Я. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. - М.: Музыка, 1978.
- Плотниченко Г. Практические советы по хоровой аранжировке. ч. I, II. - М.: Музыка, 1971-1972.
- Орлов А. Хоровые переложения. - М.: Музгиз, 1960.

До теми: " Методи організації роботи хорового класу "

- Дмитревский Г. Хоровое движение и управление хором. - М.: Музгиз, 1937.
- Егоров О. Теорія і практика роботи з хором. - К.: Искусство, 1961.
- Ложкин Д. Руководство смешанным хором старших школьников. - М.: Музгиз, 1960.
- Медвиль Я. Методика преподавания дирижерско-хоровых дисциплин. - М.: Музыка, 1978.
- Піграв К. Керування хором. - К.: Искусство, 1982.
- Часников П. Хор и управление им. - М.: Музыка, 1952.

До теми: " Методи організації роботи з вокальним ансамблем "

- Баташев А. Советский джаз.- М.:Музыка,1972.
Браславский Д. Аранжировка сопровождения вокала для инструментальных ансамблей.- М.:Советская Россия,1983.
Вокальні ансамблі.Репертурно-методичний посібник/Упор.О.Чеботарьова.- К.:Музична Україна,1973.
Гаранян Г. Аранжировка для эстрадных инструментальных и вокально-инструментальных ансамблей.- М.:Музыка,1986.
Кузнецов В. Работа с самостоятельными эстрадными оркестрами и ансамблями.- М.:Музыка,1981.
Малишев Ю. Про музику "легку" і "серйозну".- К.:Держ.вид-во образ.мистецтва і музміт-ри УРСР,1961
Огороднов Д. Воспитание певца в самостоятельном ансамбле.- К.:Музична Україна,1980.
Утесов Л. О песне и легкой музыке//Советская музыка.- 1953,№11.
Утесов Л. С песней по жизни.- М.:Искусство,1961.
Шацкая Л. Методические рекомендации и программы учебно-воспитательной работы в самостоятельных хоровых коллективах и певческих ансамблях.- М.:Музыка,1985.
Шацкая Л. Работа с самостоятельным хоровым коллективом.- М.:Музыка,1983.
Энтелес Л. Разговор о легкой музыке.- М.:Знание,1965.

До теми: " Методика викладання курсу
" Хороведство і методика роботи з хором "

- Анисимов А. Дирижер-хормейстер.- Л.:Музыка,1976.
Виноградов К. Работа над дикцией в хоре.- М.:Музыка,1967.
Гуменюк А. Український народний хор.- К.:Музична Україна,1969.
Дмитревский Г. Хороведение и управление хором.- М.:Музыка,1957.
Дмитревская К. Анализ хоровых произведений.- М.:Музыка,1965.
Егоров О. Теория і практика роботи з хором.- К.:Мистецтво,1961.
Искусство хорового пения.Сб.статей.- М.:Музыка,1963.
Краснощеков В. Вопросы хороведения.- М.:Музыка,1969.
Ладченко А. Хоровая культура: аспекты изучения и развития.- К.:Музична Україна,1989.
Левандо П. Проблемы хороведения.- Л.:Музыка,1974.
Левандо П. Хоровая культура.- Л.:Музыка,1984.

- Минин В. Вопросы распевания в хоре.- В кн. " Хоровое пение в художественной самодеятельности.- М.:Музгиз,1959.
Навлишева О. Методика постановки голоса.- Л.:Музыка,1964.
Надалко Л. Виховання ансамблю в хорі.- К.:Мистецтво,1969.
Пігров К. Керування хором.- К.:Держ.видав-во образ.мистецтва і музміт-ри УРСР,1962.
Руднева А. Русский народный хор и работа с ним.- М.:Советская Россия,1974.
Садовников В. Орфоэпия в пении.- М.:Музгиз,1958.
Соколов В. Работа с хором.- М.:Музыка,1964.
Хоровое искусство.Сб.статей,вып.1-3.- М.-Л.:Музыка,1967-1972.
Чесноков П. Хор и управление им.- М.:Музгиз,1952.

До теми: " Методика викладання курсу " Хорова література "

- Андрос Н.,Дженков В.,Семеновко Н. Українська хорова література. Вип.І - К.:Музична Україна,1985.
Андрос Н.,Дженков В.,Симоненко Н.,Тимошенко О. Українська хорова література.Вип.ІІ.- К.:Музична Україна,1986.
Ивакин М. Русская хоровая литература.- М.:Советская Россия,1963.
Історія української музики в шести томах.тт.І-ІV.- К.:Наукова думка,1989-1992.
Локшин Д.,Лаппо С. Зарубежная хоровая литература.Вип.І,3.- М.:Музыка,1964,1979.
Локшин Д. Зарубежная хоровая музыка.-Вип.ІІ.- М.: Музыка,1966.
Пархоменко Л. Українська хорова поезія.-К.:Наукова думка,1979.
Попов С. Очерки по русской хоровой литературе.Вип.І,ІІ.- М.:Музыка,1963,1969.
Попов С. Хрестоматія по русской хоровой музыке.Вип.І-ІV.- М.:Музгиз,1958,1961.
Усова И. Хоровая литература.- М.:Музыка,1976.
Хрестоматія української домашньої музики.чч.І-3.- К.:Музична Україна,1974-1980.
Луговенко В.,Ніколаєва Н. Українська хорова література.- К.:Музична Україна,1985.

До теми: " Методика викладання курсу " Методика музичного виховання " і " Практика в загальноосвітній школі "

- Абдулин Э. Теория и практика музыкального обучения в общеобразо-

- вательной школе. - М.: Просвещение, 1983.
- Авратинер В. Обучение и воспитание музыканта-педагога. - М.: Просвещение, 1981.
- Апраксина О. Методика музыкального воспитания в школе. - М.: Просвещение, 1983.
- Асафьев Б. Организация преподавания музыки в общеобразовательной школе. В кн. "О хоровом искусстве". - Л.: Музыка, 1980.
- Баренбойм Л. Музыкальная педагогика и исполнительство. - Л.: Музыка, 1974.
- Добровольская Н. Вокально-хоровые упражнения в детском хоре. - М.: Музыка, 1987.
- Кабалевский Д. Как рассказывать детям о музыке. - Л.: Музыка, 1978.
- Малинина Е. Вокальное воспитание детей. - Л.: Музыка, 1967.
- Музыкальное воспитание в школе. Вып. I-IV. Ред.-соот. О. Апраксина. - М.: Музыка, 1961-1982.
- Огороднов Д. Музыкальное воспитание детей в общеобразовательной школе. - Л.: Музыка, 1972.
- Орлова Н. Развитие голоса девочек. - М.: Музгиз, 1960.
- Соколов В., Попов В., Абелли Л. Школа хорового пения. Вып. I, II. - М.: Музыка, 1973, 1978.
- Соколова О. Двухголосное пение в младшем хоре. - М.: Музыка, 1987.
- Струве Г. Школьный хор. - М.: Музыка, 1981.
- Халабузарь П., Попов В., Добровольская Н. Методика музыкального воспитания. - М.: Музыка, 1980.
- Шеломов Б. Импровизация на уроках сольфеджио. - Л.: Музыка, 1977.
- До теми: "Методи організації та ведення практики роботи з хором"
- Ильин В. О методике ведения хоровой практики на начальной стадии обучения дирижера-хормейстера. В кн. "Хоровое искусство". Вып. V. - Л.: Музыка, 1972.
- Минин В. К проблеме подготовки дирижеров хора. В сб.: Труды ГИПМ им. Гнесиных. Вып. 19. - М.: 1975.
- Тевлин Б. Дирижерская практика в самодеятельном хоре. В сб.: Методические записки по вопросам музыкального образования. - М., 1966
- До теми: "Методика викладання курсу
"Історія хорового виконавства"
- Андієвський А. "На хвилях відродження" // Музыка. - 1992, №2, с. 24.

- Андреева Л., Бондарь М. Николай Михайлович Данилкин. В кн. "Искусство хорового пения". - М.: Музгиз, 1965, с. 5.
- Архімович Л., Шетфер Т. Квілі сторітки української музики. - К.: Наукова думка, 1965.
- Асафьев Б. О хоровом искусстве. - Л.: Музыка, 1980.
- Афонина А. До пісні вірнал любов // Музыка. - 1993, №5, с. 24.
- Вахник Е. Александр Сорока. - К.: Музична Україна, 1975.
- Візір М. З листування О. Кошиця // Музыка. - 1988, №3, с. 24.
- Владислав Соколов. Дирижер, педагог, композитор. Сб. статей, соот. М. Садовский. - М.: Музыка, 1986.
- Григорій Верьовка. Спогади/Упор. Я. Клименко. - К.: Музична Україна, 1972.
- Гусин Л., Ткачев Д. Государственная академическая капелла им. Глинки. - Л.: Музгиз, 1957.
- Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини XIX століття. - К.: Вид-во АН УРСР, 1960.
- Ильин В. Очерки истории русской хоровой культуры. - М.: Советский композитор, 1985.
- Казьмин П. Страницы из жизни М. Петрицкого. - М.: Музгиз, 1961.
- Краснощеков В. Вопросы хороведения. - М.: Музыка, 1969.
- Лига В. "I проросте постійне зерно" // Музыка. - 1993, №3, с. 15.
- Лещенко А. Хоровая культура: аспекты изучения и развития. - К.: Музична Україна, 1989.
- Локошенко П. "Його твори співає народ" // Музыка. - 1991, №5, с. 26.
- Локшин Д. Замечательные русские хоры и их дирижеры. - М.: Музгиз, 1963.
- Михайлов М. Композитор і хоровий диригент Г. М. Давидовський. - К.: Советский композитор, 1962.
- Михайлов М. Творчий вlah "Думки". - К.: Держ. вид-во, 1937.
- Нисевич И. Григорій Романович Вірма. Очерки жизни и творчества. - М.: Музыка, 1976.
- Пархоменко Л. "Реабілітований помертви" // Музыка. - 1992, №3, с. 25.
- Птица К. Мастера хорового искусства Московской консерватории. - М.: Музыка, 1970.
- Сирячков С. Русская хоровая музыка XIX - начала XX века. Очерки. - М.: Музыка, 1969.
- Ткачев Д. А. А. Архангельский. - Л.: Музыка, 1974.
- Шреер-Ткаченко А. Історія української музики. ч. I. - К.: Музична Україна, 1980.